

TALOUSARVIO

2019

Sisällysluettelo

1.	TALOUSARVIOTA JA TOIMINTASUUNNITELMAA KOSKEVAT PERUSTIEDOT	3
1.1	Talousarviota ja taloussuunnitelmaa koskevat säännökset	3
1.2	VISIO Ihmiseltä ihmiselle – asiakkaalle ammattitaidolla	4
1.2.1	Missio/toiminta-ajatus	4
1.2.2	Toimintaa ohjaavat arvot	4
1.2.3	Strategiset päämäärät	4
1.2.4	Hyvän johtamisen lähtökohdat	4
2.	TALOUSARVION JA TOIMINTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA PERUSTELUT	5
2.1	Tiivistelmä.....	5
2.2	Suunnitteluperusteet.....	6
2.3	Tuloksen muodostuminen.....	6
2.4	Irtaimisto- ja investointihankinnat ja investointien rahoitus	7
2.5	Talousarvion sitovuus.....	7
2.6	Talousarvion täytäntöönpano	7
2.7	Toiminnan arviointi.....	7
3.	KÄYTTÖTALOUS	8
3.1	Tulosalueiden tavoitteet ja talousarvio.....	8
3.1.1	Hallinto- ja tukipalveluiden tulosalue.....	8
3.1.2	Sosiaalipalvelujen tulosalue	10
3.1.3	Ikäihmisten palvelujen tulosalue.....	14
3.1.4	Terveyspalvelujen tulosalue	17
3.2	Henkilöstö.....	22
3.3	Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	24
3.3.1	Yhdistelmä käyttötalouden meno- ja tuloarvioista	24
3.3.2	Tuloslaskelma	26
4.	INVESTOINTIOSA.....	27
5.	KUNTIEN RAHOITUSOSUUDET.....	28
6.	TALOUS- JA RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2019 – 2021	29
7.	TALOUSARVION LIITE.....	31

1. TALOUSARVIOTA JA TOIMINTASUUNNITELMAA KOSKEVAT PERUSTIEDOT

1.1 Talousarviota ja taloussuunnitelmaa koskevat säännökset

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskeva tavoitteet. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kuntayhtymän talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi (Kuntalaki 110 § 1 mom.). Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Kuntayhtymän talousarvion tulee sisältää käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (Kuntalaki 110 § 4 momentti).

Kuntalain 110 § 2 momentin mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvioon tulee ottaa toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä tulee osoittaa, miten rahoitustarve tulorahoituksen lisäksi muutoin katetaan.

Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvion muutoksista päättää valtuusto. Määrärahojen riittävyys ja tavoitteiden realistisuus tulee huomioida talousarviota laadittaessa kiinteässä yhteistyössä omistajakuntien kanssa. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset asetettujen tavoitteiden mukaisten kuntayhtymän tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perussopimuksen 6 § mukaan jäsenkuntien kunnanvaltuustot hyväksyvät kuntakohtaiset rahoitussopimukset ja kuntayhtymän talousarvion tulosalueittain ja taloussuunnitelman, jotka ovat kussakin jäsenkunnassa osa kuntalain 110 §:n mukaista suunnittelumenettelyä. Taloussuunnitelmat vahvistetaan jäsenkunnissa keskenään yhtäpitävin päätöksin (Perussopimus 14 §). Myös talousarvioon talousarviovuoden aikana tehtävät muutokset hyväksyvät jäsenkuntien valtuustot.

Perussopimuksen 14 §:n mukaan kuntayhtymän talouden mitoituksen lähtökohdانا ovat kuntien rahoitussopimukset. Palvelutuotannon sisältö ja sen kehitys muodostavat perusturvan toimintasuunnitelman. Kuntakohtaisten rahoitussopimusten yhteenlasketusta määrästä muodostuu kuntayhtymän talousarvioon kuntien maksuosuuksien kokonaismäärä. Kuntayhtymän talousarvio on tasapainotettava tästä lähtökohdasta.

Kuntayhtymän talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä kuntayhtymän tulee käydä jäsenkuntien kanssa neuvottelut perusturvan järjestämisestä ja rahoitussopimuksista. Yhtymähallituksen on tehtävä ehdotus jäsenkuntien rahoitussopimuksista ja talousarviosta 15.10. mennessä ja toimitettava ne jäsenkuntien valtuustojen hyväksyttäväksi 31.10. mennessä.

Kuntayhtymän suoritehinnoittelun perustana on omakustannushinta, joka sisältää suoritteen tuottamisesta aiheutuneet välittömät kustannukset, hallinnon yleiskustannukset ja pääomakustannukset. Jäsenkuntia laskutetaan todellisiin kustannuksiin perustuen yhdenmukaisin hinnoin (Perussopimus 15 §).

1.2 VISIO Ihmiseltä ihmiselle – asiakkaalle ammattitaidolla

Kuntayhtymän visio korostaa jokaiseen asiakastapaamiseen sisältyvän henkilökohtaisen vuorovaikutuksen merkitystä ammattitaidon ja osaamisen lisäksi.

1.2.1 Missio/toiminta-ajatus

Tarjoamme Etelä-Pohjanmaan pohjoisen alueen parhaat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä parhaat osaajat.

1.2.2 Toimintaa ohjaavat arvot

- **ASIAKAS ENSIN**
  - Kaikessa toiminnassa ja palveluissa teemme parhaamme tarjotaksemme asiakkaalle parasta palvelua
  - Asiakas otetaan mukaan häntä koskevaan päätöksentekoon
  - Organisaatiossa toimitaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti kaikkia kuntayhtymän asiakkaita kohtaan.
- **LUOTTAMUKSEN ARVOINEN**
  - Olemme asiakkaalle luottamuksen arvoinen
  - Työnantajana olemme luotettava, hyvä työnantaja
- **TYÖNTEKIJÄÄ ARVOSTAVA**
  - Työnantajana tarjoamme Etelä-Pohjanmaan parhaan sosiaali- ja terveysalan työpaikan.
  - Huolehdimme työntekijöiden työhyvinvoinnista

1.2.3 Strategiset päämäärät

1. Asiakaslähtöiset, vaikuttavat ja laadukkaat palvelut
2. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö
3. Uudistuva ja innovatiivinen edelläkävijä

1.2.4 Hyvän johtamisen lähtökohdat

- yhteinen missio, visio, arvot ja toimintaperiaatteet
- realistiset ja mahdollisimman yksimielisesti sovitut tavoitteet
- oikeudenmukainen ja realistinen tulosten arviointi
- vastuullinen johtaminen
- työyhteisötaidot – sitoutuminen, osallistuminen ja vastuu
- toimiva organisaatio ja johtamisjärjestelmä
- avoin, monisuuntainen vuorovaikutus ja tiedottaminen

2. TALOUSARVION JA TOIMINTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA PERUSTELUT

2.1 Tiivistelmä

Lappajärven ero Kuntayhtymästä ja liittyminen Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueeseen vuoden 2019 alusta tekee vaikeaksi talousarvion 2019 vertailemisen aikaisempiin vuosiin. Lappajärveen liittyvät toiminnot oli täysin integroitu Kuntayhtymän toiminnan ja hallinnon rakenteisiin ja sen takia niiden eriyttäminen yhtymän vertailuvuosien luvuista ei ole mahdollista. Kuntien tehtäväkohtaisia rahoitusosuuksia vertailemalla saa kuitenkin käsityksen siitä, mikä kuntayhtymän kehitys ilman Lappajärven rahoitusosuutta on ollut.

Lappajärven rahoitusosuutta vastaavien kustannusten vähentäminen tulee olemaan haastavaa ja edellyttää koko Kuntayhtymän rakenteen ja toiminnan läpikäymistä alkuvuonna 2019, jotta jokaisesta toiminnosta saadaan vähennettyä Lappajärven palveluihin kohdistunut noin 15 prosentin kustannusosuus. Vuoden 2019 talousarvion toteutumisen kannalta onnistuminen tässä tavoitteessa on kriittistä.

Valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen toteuttaminen siirtyi kesällä 2018 jälleen kerran aikatauluongelmien takia vuodelle eteenpäin vuoteen 2021. Uudistuksen voimaantulon kannalta eduskunnan valiokuntien käsittelyaikataulu vaikuttaa erittäin haasteelliselta ja lisää epävarmuutta koko uudistuksen läpiviemisestä suunnitellussa aikataulussa.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen hanke uuden hyvinvointiaseman rakentamiseksi Kauhavalle on saanut kaikkien päätöksentekojen hyväksynnän ja etenee toteuttamisvaiheeseen. Tavoitteena on rakentamisen aloittaminen viimeistään syksyllä 2019. Hankkeen valmistelu ja läpivienti tulee vaatimaan suurta työpanosta Kuntayhtymän henkilöstöltä vuosien 2019 ja 2020 aikana.

Terveyspalvelujen tulosalueella jatketaan vahvan sote-keskuksen ja sen toimintaa tukevien hyvinvointiasemien kehittämistä. Avosairaanhoidon päätavoitteena tulevana talousarviovuonna on hoidon saataavuuden parantaminen sekä asiakkaan sujuvan palvelun ja hyvän asiakaskokemuksen varmistaminen. Tavoitteena on lääkäriresurssien tehokas hyödyntäminen sekä etälääkäritoiminnan vakiinnuttaminen. Lisäksi erikoislääkäri- ja asiantuntijahoitajien vastaanottoja tullaan vahvistamaan ja lisäämään. Avoterveydenhuollossa kehitetään edelleen perhekeskustoimintamallia vahvassa yhteistyössä lasten- ja perheiden sosiaalipalveluiden tulosalueen kanssa.

Ikäihmisten palvelujen palvelurakenteen muutoksia jatketaan siten, että tehostetun palveluasumisen paikkoja edelleen vähennetään ja palvelurakennetta tullaan korvaamaan kotihoidolla sekä ennaltaehkäisevien palvelumuotojen kehittämällä. Kuntoutukseen panostetaan vuoroahoito-osastolle kohdennettavalla fysioterapeuttiresurssilla ja kotihoidossa lisätään fysioterapeutin toteuttamaa arkikuntoutusta. Kotihoidon yöaikaista hoitoa vahvistetaan lisäämällä kaksi henkilötyövuotta yöaikaiseen hoitoon, jotta 24/7 tarpeeseen pystytään vastaamaan. Lääketurvallisuuden lisäämiseksi kotihoidon asiakkaat tulevat pääsääntöisesti siirtymään koneellinen annosjakeluun.

Sosiaalipalveluissa painopistettä pyritään siirtämään ennaltaehkäiseviin palveluihin. Toiminnan lähtökohtana ovat hyvinvointia tukevat ja oikea-aikaiset varhaisen tuen palvelut sekä tarpeenmukaiset kuntouttavat ja intensiivisen tuen palvelut. Henkilöresurssien tehokkaaseen käyttöön tullaan kiinnittämään erityistä huomiota, koska pätevien sosiaalityöntekijöiden rekrytointi on edelleen haasteellista.

Huomion kiinnittämistä henkilöstön työhyvinvointiin jatketaan, koska sote – uudistukseen liittyvä epävarmuus jatkuu ja aiheuttaa ylimääräistä henkistä kuormaa. Tätä yritetään purkaa järjestämällä säännöllisiä infotilaisuuksia uudistuksen etenemisestä ja avoimella tiedotuksella. Esimiestyöhön ja johtamiseen liittyvää sisäistä koulutusta ja sparrausta tullaan tehostamaan tavoitteena lisätä esimiesten valmiuksia itsenäisempään työskentelyyn osana tulevaa suurta maakunnan sote – keskusta.

Kuntayhtymän jäsenkunnat ovat kuntaneuvottelussa lokakuussa 2018 ilmoittaneet vuoden 2019 talousarvion kuntien rahoitusosuuksien pitämisen vuoden 2018 talousarvion tasolla. Talousarvioesityksessä Evijärven osalta tavoite toteutuu, koska Evijärven rahoitusosuuden arvioidaan laskevan vuoden 2018 talousarvion 10,2 miljoonasta eurosta 9,9 miljoonaan euroon. Kauhavan kaupunginhallituksen viestinä kuntayhtymälle oli Kauhavan kaupungin rahoitusosuuden enimmäismäärän rajoittaminen enintään 60,8 miljoonaan euroon. Tähän tavoitteeseen ei esityksessä ihan pystytty vastaamaan ja Kauhavan kaupungin maksuosuudeksi muodostui 61,1 miljoonaa euroa.

2.2 Suunnitteluperusteet

Kuntayhtymän talousarviossa vuodelle 2019 on huomioitu Lappajärven ero kuntayhtymästä. Tämän takia talousarvioon sisältyy sekä riskejä että mahdollisuuksia. Riskinä on, että talousarviossa on yliarvioitu mahdollisuudet sopeuttaa Kuntayhtymän muuta toimintaa palvelutuotantoa vaarantamatta ja mahdollisuuksina, että Lappajärven eron vaikutukset kustannustasoon on aliarvioitu.

Henkilöstökulut on budjetoitu arvioidun palvelutarpeen mukaisesti. Tiukan talousarvioraamin takia henkilöstömitoituksia joudutaan alentamaan lain sallimaan minimiin. Palkat tulevat voimassa olevien sopimusten mukaan nousemaan keskimäärin noin 2 % vuonna 2019. Eläkkeelle siirtymisen takia vapautuvia toimia tullaan tarkastelemaan kriittisesti ja toimet pyritään ensisijaisesti täyttämään sisäisin siirroin.

Erikoissairaanhoidon ostot sairaanhoitopiiriltä on talousarviossa 2019 arvioitu pienemmiksi kuin vuoden 2018 ennuste, koska alkuvuoden 2018 kustannuskehitys oli poikkeuksellisen suuri. Omien erikoislääkäripalvelujen kehittämällä ja hoitoon pääsyn parantamisella pyritään myös hillitsemään erikoissairaanhoidon kustannusten kasvua.

Palkkojen korotukset tulevat siirtymään vuoden 2019 aikana myös ostopalvelujen hintoihin, joihin tulee kohdistumaan noin 2 prosentin korotuspaine. Hinnankorotuksiin ei ole talousarvioehdotuksessa varaa ja toteutuessaan on riski talousarvion toteutumiselle.

Suoritekäyttö on talousarviossa arvioitu aiempien vuosien käytön sekä tiedossa olevien toiminnallisten muutosten perusteella. Asiakasmaksuissa lainsäädännön tarjoamat mahdollisuudet tarkistuksiin käytetään täysimääräisesti hyväksi.

Hallinto- ja henkilöstöpalveluiden vyörytykset on talousarviossa 2019 jaettu tehtäville erityispalveluista ja erikoissairaanhoidosta lukuun ottamatta nettokulujen suhteessa.

Investointina käsiteltävän kalustomäärärahan alaraja on nostettu vuoden 2014 alusta lähtien 5 000 euroon. Yli 5 000 euron hankinnat käsitellään investointiosassa ja 500 - 5 000 euron hankinnat tuloslaskelmaosassa kalustona sekä alle 500 eur hankinnat pienkalustona.

2.3 Tuloksen muodostuminen

Talousarvion mukaiset toimintakulut ovat yhteensä 79 568 434 euroa, korko- ja muut rahoitustuotot 22 000 euroa ja muut rahoituskulut 1 000 euroa. Poistot ovat yhteensä 139 398 euroa.

Kulujen kattamiseksi toimintatuottoja kerätään 8 730 668 euroa ja 70 984 166 euroa katetaan jäsenkunnilta perittävillä palvelumaksuilla. Talousarvion mukainen vuosikate on 167 400 euroa ja tilikauden tulos osoittaa 28 002 euron ylijäämää.

2.4 Irtaimisto- ja investointihankinnat ja investointien rahoitus

Pienkaluston korvaushankintoihin on varattu käyttötalousmenoihin 146 140 euroa.

Investoinnit tullaan pitämään minimissään. Maakuntauudistuksen takia ei ole järkevää tehdä kone- ja kalustoinvestointeja kuntayhtymän omalla rahoituksella vaan välttämättömät investoinnit tullaan rahoittamaan leasingsopimuksilla.

Maakunnan ja kuntayhtymän käytössä olevien ATK- ohjelmistojen kehitystyötä jatketaan ja mm. Life Care – ohjelmiston käyttöönottoon varataan yhteensä 200.000 euroa.

Lisäksi Kauhavan sote-keskuksen suunnitteluun varataan 50.000 euroa, joka on tarkoitus veloittaa valittavalta toteuttajalta.

2.5 Talousarvion sitovuus

Perussopimuksen mukaan jäsenkuntien valtuustot hyväksyvät kuntayhtymän talousarvion ja taloussuunnitelman tulosalueittain sekä jäsenkuntien rahoitusosuudet ja investoinnit hankkeittain eriteltynä. Perussäännön mukaan talousarviomuutokset tulee käsitellä samassa järjestyksessä kuin itse talousarviokin.

2.6 Talousarvion täytäntöönpano

Yhtymähallitus käsittelee kuntayhtymän talousarvion vuodelle 2019 sekä taloussuunnitelmat vuosille 2020 - 2021 kokouksessaan 30.10.2018. Jäsenkuntien valtuustot käsittelevät talousarvion joulukuussa 2018.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen laaditaan tulosalue-, tulosityksikkö- sekä tehtäväkohtainen yksityiskohtaisempi suunnitelma tavoitteiden toteuttamiseksi. Talousarvion toteutumisen seuraamista varten yksiköiden vastaaville toimitetaan tulosraportit. Tulosraportit ajetaan ajastetusti joka maanantaiaamu kirjanpidon senhetkisestä tilanteesta. Lisäksi kuukauden kaikkien vientien kirjaamisen jälkeen toimitetaan kuukauden tulosraportit.

Talousarvion täytäntöönpanossa on noudatettava voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia sekä niitä sopimuksia, joita kuntayhtymä on toiminnan järjestämisestä tehnyt. Yhtymähallituksen, tulos- ja vastualueiden esimiesten ja tulosityksikköjen esimiesten tehtävät ja toimivalta on talousarvion täytäntöönpanon ja henkilöstöasioiden suhteen määritelty hallintosäännössä.

Kaikissa hankinnoissa on noudatettava hankintalainsäädäntöä ja yhtymähallituksen vahvistamaa hankintaohjetta. Kuntayhtymä on mukana sairaanhoitopiirin hankintarenkaassa kaikkien tuoteryhmien osalta. Näiden tuoteryhmien kaikki hankinnat tehdään hankintarenkaan päättämiltä toimittajilta.

2.7 Toiminnan arviointi

Toimintaa arvioidaan säännöllisellä raportoinnilla. Raportointi toteutetaan vuosikolmanneksittain siten, että ensimmäinen raportti ajalta 1.1. - 30.4. laaditaan toukokuun aikana ja toinen ajalta 1.1. - 31.8. syyskuun aikana. Koko toimintavuoden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteiden toteutumien raportoidaan tilinpäätöksen jälkeen toimintakertomuksessa.

Kolmannesvuosiraportoinnin lisäksi yhtymähallitukselle annetaan kokousaikataulun mukaisesti aina ajankohtainen lyhyt talousarvion toteutumaraportti. Tulosalueille, tulosyksiköille ja kustannuspaikoille jaetaan reaaliaikainen talousarvion toteutumaraportti viikoittain sekä lisäksi kuukausiraportti vertailutietoineen aina kuukauden kirjanpidon valmistuttua. Tulosyksiköiden on seurattava toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista jatkuvasti.

3. KÄYTTÖTALOUS

3.1 Tulosalueiden tavoitteet ja talousarvio

3.1.1 Hallinto- ja tukipalveluiden tulosalue

Toiminta-ajatus

Palveluprosessien varmistaminen ja sisäisten asiakkaiden toiminnan tukeminen.

Toiminnan kuvaus

Hallinto- ja tukipalvelujen tulosalueen tehtävä on kuntayhtymän hallinnosta ja palveluprosessien tukipalveluista vastaaminen. Tulosalueen tulosyksiköt ovat

- Hallinto- ja henkilöstöpalvelut
- Toimitilat
- Siivous ja vaatehuolto
- Materiaalipalvelut
- Ravitsemuspalvelut
- Hallinnon hankkeet

Hallinto- ja tukipalvelujen talousarvio (sitovuustaso)

HALLINTO-JA TUKIPALVELUT									
Tuhatta Euroa	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019 Esitys	Kasvu eur	Kasvu % Enn	Kasvu % TA2018	Kasvu % TP2017	
Oman toiminnan tuotot	518	437	450	417	-33	-7,4	-4,6	-19,6	
Henkilöstökulut	3 334	2 960	3 200	2 224	-976	-30,5	-24,9	-33,3	
Palvelujen ostot	1 581	1 925	1 930	1 812	-118	-6,1	-5,9	14,6	
Aineet ja tarvikkeet	829	997	960	708	-252	-26,2	-29,0	-14,6	
Muut toimintakulut	640	665	624	456	-168	-27,0	-31,5	-28,8	
Oman toiminnan kulut yht.	6 384	6 547	6 714	5 200	-1 514	-22,6	-20,6	-20,8	
OMAN TOIMINNAN KATE	-5 866	-6 110	-6 264	-4 783	1 481	-23,6	-25,8	-18,5	
Toimintakulut yhteensä	6 384	6 547	6 714	5 200	-1 514	-22,6	-20,6	-18,6	

Hallinto- ja tukipalvelut palvelevat muita toimintoja ja nettokustannukset jaetaan toiminnoille joko kulujen tai arvioidun käytön mukaisessa suhteessa. Henkilöstökulujen lasku vuoden 2018 ennusteeseen verrattuna johtuu budjettiteknikasta. Arvioidut sairausvakuutuskorvaukset (0,5 m€) on sisällytetty hallintoon talousarviossa, kun ne toteutumassa kirjautuvat henkilöiden kustannuspaikoille.

Hallinto- ja henkilöstöpalvelujen tavoitteet

Hallinto- ja henkilöstöpalveluiden tärkein tavoite vuodelle 2019 on tehostaa toimintaa siten, että todella haastavat kustannusten alentamistavoitteet saavutetaan. Kauhavan uuden hyvinvointiaseman suunnittelu ja rakentamisen valmistelu tulevat myös vaatimaan paljon resursseja.

Henkilöstön työhyvinvointiin panostamista jatketaan siten, että sairauspoissaolojen määrä saadaan alenemaan lähemmäksi tavoitteena olevaa 15 kalenteripäivän tasoa.

Viestintä

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen viestintästrategian tavoitteena on parantaa sekä ulkoista että sisäistä viestintää. Pyrimme viemään ulospäin positiivista kuvaa Kaksineuvoisen toiminnasta, sisäisessä viestinnässä taas keskitymme avoimuuteen.

Tietohallinto

Vuoden 2019 tavoitteista tärkein on terveydenhuollon järjestelmän Effican päivittäminen seuraavaan Effica Lifecare versioon, joka mahdollistaa tiedon paremman integraation. Lisäksi meneillään on useita muita pienempiä maakunnan yhteisiä tietojärjestelmäohjelmia, joissa Kaksineuvoisen henkilöt ovat mukana.

Tukipalvelut

Kiinteistöhuolto, siivous, väline- ja vaatehuolto sekä ravitsemushuolto kuuluvat tukipalvelujen tulosalueeseen.

Keksitetty siivous mahdollistaa joustavan henkilöstön käytön kuntayhtymä Kaksineuvoisen eri toimipisteissä ja mahdollistaa siivouksen järjestymisen myös äkillisissä tilanteissa ja toimitilamuutoksissa, kuten väistötilaratkaisuihin. Keskusvarastotoiminnan, välinehuollon, vaatehuollon ja pesulapalvelujen keskittämisellä varmistetaan tasalaatuisten palvelujen saaminen kustannustehokkaasti koko alueelle.

Tavoite/Kriittinen menestystekijä	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso/Mittari
Siivoustyön toteutus yhteneväisten kriteerien mukaisesti	Henkilöstön määrää ei lisätä Vastuualueet ja osaaminen vastaa tarvetta	Yhteneväiset mitoituskriteerit palveluyksiköissä Henkilöstön joustava siirtyminen pisteestä toiseen työpäivän aikana

Vaatehuolto ja pesulapalvelutoiminta vastaavat tarvetta	Tekstiilikierto sujuvaa, ei varastointia Tilaukikäytäntöjen yksinkertaistaminen	Kustannusten kasvun tasaantuminen Tilausten toimitus kohteeseen 1-3 päivän sisällä
---	--	---

Ravitsemuspalvelut ovat osa tukipalvelujen tulosaluetta. Ravitsemuspalvelujen tavoitteena on tuottaa ravitsemussuositusten mukaiset ja maukkaat ravintohuollon palvelut kuntayhtymä Kaksineuvoisen sisäisille asiakkaille. Ravitsemuspalvelujen kokonaisuudesta vastaa yksi esimies, mikä mahdollistaa toiminnan tarkastelun ja kehittämisen yhteneväisesti.

Tavoite/Kriittinen menestystekijä	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso/Mittari
Ravitsemussuosituksen mukaiset ateriat ja aikataulut	Yhteiset ruokalistat ja Aromi reseptiohjelma käytössä	Ruokalistojen läpikäynti vuosittain Asiakaspalautekyselyt vuosittain
Ravitsemuspalvelujen tuottaminen kustannustehokkaasti	Yhteneväiset toimintakäytännöt Kauhavan ja Evijärven keittiöillä	Toteutuneet elintarvikekustannukset / ateriat Henkilöstöresurssi vastaa ateriamääriä Keittiöesimiesten yhteispalaverit 2-3x vuodessa

3.1.2 Sosiaalipalvelujen tulosalue

Perhe- ja sosiaalipalvelut toiminta- ja taloussuunnitelma 2019

Perhe- ja sosiaalipalvelut vastaa pääsääntöisesti lakisääteisten sosiaalihuollon palvelujen järjestämisestä lapsiperheille, työkäisille ja erityisryhmille tukien heidän hyvinvointia. Perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvat sosiaalityö, toimeentuloturva, lastensuojelu, perheneuvola, perheoikeudelliset palvelut, vammaispalvelut, kehitysvammahuolto sekä erityisryhmien asumis- ja päivätoimintapalvelut. Lisäksi perhe- ja sosiaalipalvelut huolehtii työllistymisen tuesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta.

Toiminnan lähtökohtana ovat hyvinvointia tukevat ja oikea-aikaiset varhaisen tuen palvelut sekä tarpeenmukaiset kuntouttavat ja intensiivisen tuen palvelut. Palveluiden tarjonta perustuu lakisääteisyteen, asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin sekä oikea-aikaiseen palveluohjaukseen.

Sosiaalipalvelujen talousarvio (sitovuustaso)

SOSIAALIPALVELUT					Kasvu	Kasvu	Kasvu	Kasvu
Tuhatta Euroa	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019	eur	% Enn	% TA2018	% TP2017
Oman toiminnan tuotot	1 123	1 075	1 103	850	-253	-22,9	-20,9	-24,3
Henkilöstökulut	5 499	5 935	5 801	4 766	-1 035	-17,8	-19,7	-13,3
Asiakaspalvelut	6 294	6 346	6 475	6 705	229	3,5	5,6	6,5
Palvelujen ostot	1 443	1 422	1 410	1 171	-240	-17,0	-17,7	-18,9
Aineet ja tarvikkeet	174	221	215	165	-49	-22,9	-25,0	-4,8
Avustukset	2 106	2 013	2 036	1 727	-309	-15,2	-14,2	-18,0
Muut toimintakulut	620	638	620	560	-60	-9,7	-12,2	-9,6
Oman toiminnan kulut yht.	16 135	16 574	16 557	15 094	-1 464	-8,8	-8,9	-6,5
OMAN TOIMINNAN KATE	-15 012	-15 499	-15 454	-14 243	1 461	-9,5	-8,1	-5,1
Erikoissairaanhoidon ja erityispalvelut	1 362	1 443	1 336	1 155	-181	-13,6	-20,0	-15,3
Toimintakulut yhteensä	17 497	18 018	17 893	16 248	-1 645	-9,2	-9,8	-7,1
Osuus yhteisistä kust.+poistot	1 092	1 181	1 226	798	-428	-34,9	-32,4	-27,0
NETTOKULUT	17 467	18 123	18 016	16 196	-1 820	-10,1	-10,6	-7,3

Toimintasuunnitelma

Osa kuntayhtymän omalla toimintana järjestetyistä kehitysvammaisten asumispalveluista, kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnasta siirtyvät ostopalveluiksi. Muutos korottaa ostopalvelujen osuutta ja niitä tullaan tarkastelemaan kriittisesti. Palvelut pyritään toteuttamaan ensisijaisesti peruspalveluina ja palveluja täydennetään tarvittaessa erityispalveluilla. Sosiaalipäivystyksen asianmukainen järjestäminen edellyttää, että päivystävässä yksikössä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat. Kuntayhtymä on mukana maakunnallisessa sosiaalipäivystyksessä ja sosiaalipäivystyksen lisäresursointi lisää ostopalvelujen kustannuksia.

Henkilöstöresurssien käyttöön tulee kiinnittää huomiota. Pätevien sosiaalityöntekijöiden rekrytointi on haasteellista. Sijaismäärärahoja joudutaan arvioimaan kriittisesti. Kokonaisuutena arvioiden henkilöstöresurssin määrä on pyritty tasapainottamaan optimaaliselle tasolle huomioiden palveluiden tuotantokyvyn ja prosessien toimivuus. Henkilöstöresurssin vähentäminen saattaisi vaikuttaa ostopalvelujen lisääntymiseen. Sijaisten palkkaamista joudutaan rajoittamaan. Vapautuvien virkojen ja toimien täyttämistä päätetään tapauskohtaisesti. Työjärjestelyillä, kuten henkilöstön sijoittelulla, työaikamuodolla, työvuorosuunnittelulla, vuosilomasuunnittelulla, hallitaan kustannuksia ja parannetaan toiminnan tuottavuutta.

Osallistutaan hyvinvointipalvelukeskuksen suunnitteluun osana perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintakokonaisuutta.

Sosiaalipalvelujen nettokulut (kuntaosuudet) tehtävittäin

		TP2017	TA2018	ENN2018	TA2019	Muutos E18/TA19	Muutos %
200	Perheneuvola	352,2	451,7	451,7	297,2	- 154,5	- 34,2
210	Lastensuojelun sosiaali- ja perhetyö	1 202,9	1 285,1	1 285,1	1 386,8	101,7	7,9
216	Perhe- ja laitoshoido	2 213,0	2 305,0	2 305,0	2 048,0	- 257,0	- 11,2
220	Päihdepalvelut	121,9	221,9	221,9	119,5	- 102,4	- 46,1
225	Roihan Majakka	49,9	55,0	55,0	-	- 55,0	
230	Eskoo	1 362,4	1 443,4	1 336,0	1 154,6	- 181,4	- 13,6
237	Mt-kuntoutujien aspa	1 757,4	1 817,4	1 817,4	1 564,6	- 252,8	- 13,9
235	Vammaisten ja mielenterveyskunt. asut	4 125,9	4 141,7	4 141,7	3 875,4	- 266,4	- 6,4
240	Työ- ja päivätoiminta	1 282,3	1 483,6	1 483,6	1 274,7	- 208,9	- 14,1
250	Omaishoidontuki alle 65-v	321,7	349,6	349,6	308,9	- 40,6	- 11,6
260	Sosiaalityö ja muut tukitoimet	3 203,5	2 855,6	2 855,6	2 521,3	- 334,3	- 11,7
270	Toimeentuloturva	101,7	245,9	245,9	163,0	- 82,8	- 33,7
274	Sosiaalityö ja työhönkuntoutus	511,3	555,9	555,9	612,5	56,6	10,2
255	Työpajat	266,1	306,9	306,9	344,0	37,1	12,1
275	Työmarkkinatuki	594,2	604,7	604,7	525,0	- 79,7	- 13,2
Sosiaalipalvelut yhteensä							
	Evijärvi	2 055,1	2 179,9	1 891,5	2 346,7	455,2	24,1
	Kauhava	13 324,5	13 597,8	14 013,2	13 849,0	- 164,2	- 1,2
	Lappajärvi	2 087,0	2 345,8	2 111,3	-	- 2 111,3	
	Yhteensä	17 466,6	18 123,4	18 016,0	16 195,7	- 1 820,4	- 10,1

Lasten ja perheiden palvelut

Toiminnan keskeiset tavoitteet

1. Painopisteen siirtäminen entisestään lastensuojelusta lapsiperheiden sosiaalityöhön, tavoitteena tuen oikea-aikaisuus.
2. Perhetyön työmuotojen monipuolinen kehittäminen siten, että ne vastaavat mahdollisimman oikea-aikaisesti perheen tarpeisiin ja, että entistä enemmän kyetään toteuttamaan omana toimintana ostopalvelujen sijaan. (Muutokset Neuvokas-perhetyön osalta vuoden 2019 alusta alkaen. Perhetyön tiimissä jatkossa perhe- ja pariterapiaosaamista, joka monipuolistaa perhetyön toimintamuotoja.)
3. Palvelutarpeen arvioinnit tehdään lain mukaisesti alle kolmessa kuukaudessa.
4. Lastensuojelun henkilöstö koulutetaan systemiseen lastensuojelumallin käyttöön.
5. Sähköisten palvelukontaktien käyttöönotto.
6. Osallistutaan hyvinvointipalvelukeskuksen ja perhekeskuksen suunnitteluun osana lapsi- ja perhepalveluiden toimintakokonaisuutta

Mittarit / seurantatapa:

1. Asiakasmäärien jakautuminen sosiaalihuoltolain mukaisten ja lastensuojelulain mukaisten asiakkuuksien osalta
2. Perhetyö järjestetään omana toimintana.

3. Lasten ja perheiden palveluiden asiakkaille tehdään palvelutarpeen arviointi alle kolmessa kuukaudessa.
4. Sähköinen ajanvaraus on otettu käyttöön perheoikeudellisissa palveluissa.
5. Ollaan mukana ja kehitetään LAPE- kärkihankkeessa toteutettavia uusia menetelmiä ja yhteistyömahdollisuuksia eri toimijoiden kanssa.

Aikuissosiaalityö

Toiminnan keskeiset tavoitteet

4. Aikuissosiaalityössä panostetaan jalkautuvaan, etsivään aikuissosiaalityöhön ja sen kehittämiseen.
5. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen - Ryhmämuotoisen kuntoutuksen laajeneminen
6. Työ- ja toimintakyky mallin edelleen kehittäminen ja vahvistaminen moniammatillisena toimintana.
7. Asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen ja oman kehittäjäasiakastoiminnan jatkaminen aikuissosiaalityön kehittämisessä jatkuu.
8. Työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen koulutuksen, kehittämispäivien ja työnohjauksen sekä työnantajan tyhy-toiminnan avulla.
9. Osallistutaan hyvinvointipalvelukeskuksen suunnitteluun osana aikuissosiaalityön toimintakokonaisuutta.

Mittarit / seurantatapa

1. Osallistuminen Etelä-Pohjanmaan yhteiseen aikuissosiaalityötä (sosiaalinen kuntoutus ja tyke-toiminta) kehittävään hankkeeseen.
2. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakasmäärien ja palvelun tavoitteiden toteutumisen seuranta.
3. Asiakaspalautteen kerääminen asiakaskyselyjen ja spontaanin palautteen avulla.

Sosiaalipalvelut/Erityispalvelut (perheneuvola, vammaispalvelut, mielenterveyskuntoutujien asumis- ja päivätoimintapalvelut)

Toiminnan keskeiset tavoitteet

1. Palvelut ovat suunnitelmallisia ja niiden koordinointi on tehokasta. Palveluprosesseja tarkastellaan asiakkaan palvelukokonaisuuden näkökulmasta. Tunnistetaan paljon palveluja käyttävät.
2. Vammaispalveluissa järjestetään palvelut suunnitelmallisesti ja yhtenäisillä toimintavoilla sekä kehittämällä lasten, aikuisten ja perheiden kanssa toimivien välistä yhteistyötä.
3. Kehitysvammahuollossa tuetaan asiakkaiden kotona pärjäämistä järjestämällä sekä aikuisille kehitysvammaisille lyhytaikaishoitoa että kehitysvammaisille lapsille tilapäishoitoa.
4. Turvataan perheneuvolan hyvät toimintaedellytykset.

Mittarit:

1. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset tehdään pääsääntöisesti ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, on esittänyt palvelua tai tukitointa koskevan hakemuksen.
2. Omassa asumispalveluyksikössä lyhytaikaishoidossa ja tilapäishoidossa asiakkaiden määrä ja hoitopäivät kasvaa tai pysyy sama kuin vuonna 2018.
3. Perheneuvolan palvelut järjestetään ensisijaisesti omana palveluna.

3.1.3 Ikäihmisten palvelujen tulosalue**Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt**

1. Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut
2. Kotihoidon palvelut
3. Asumispalvelut ja vuoroahoito

Toiminta-ajatus

Ikäihmisten palvelujen toiminta-ajatus on turvata ikääntyneille hyvä elämänlaatu, osallisuus ja itsenäinen asuminen omassa kodissa. Ikäihmisten palveluiden tavoitteita ja toimenpiteitä raamittavat laatusuosituksen lisäksi Sosiaalihuoltolaki ja Laki Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Talousarvion laatimisen taustalla on kuntayhtymään luotu ikäpoliittinen ohjelma vuosille 2016 - 2020.

Yhteiset tavoitteet

Ikäihmisten palvelujen palvelurakenteen muutoksia jatketaan siten, että tehostetun palveluasumisen paikkoja edelleen vähennetään ja palvelurakennetta tullaan korvaamaan kotihoidolla sekä ennaltaehkäisevien palvelumuotojen kehittämällä.

Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukeviin palveluihin kuuluu *asiakasohjausyksikkö* (entinen ikäneuvola ja muistineuvola), *yli 65-vuotiaiden omaishoidontuki, omaishoidontuen tukitoimet, päivätoiminta ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut sekä fysioterapeutin/yksilövalmentajan palvelut*. Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevien palvelujen tarkoitus on edistää ikääntyvien hyvinvointia ja toimintakykyä. Palvelujen avulla tuetaan kuntalaisten omahoitoa, annetaan matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa, kartoitetaan verkostoja ja järjestetään erilaisia ryhmätoimintoja. Kohderyhmänä ovat yli 63-vuotiaat henkilöt, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä. Asiakasohjausyksikköön keskitetään kaikki yli 63-vuotiaiden uudet palvelutarpeen arviot. Fysioterapeutin työpanosta tullaan kohdentamaan entistä enemmän vuoroahoito-osaston asiakkaiden kuntouttamiseen.

Kotihoito sisältää kotihoidon palvelut (kotipalvelu ja kotisairaanhoido, kotikuntoutus, turva- ja tukipalvelut sekä kotihoidon palvelusetelit). Kotona mahdollisimman pitkään selviytymistä tuetaan erityisesti

kotikuntoutuksen avulla. Yhden fysioterapeutin lisäresurssia tullaan kohdentamaan kotikuntoutukseen, jotta kotona selviytyminen mahdollistuisi tukitoimin mahdollisimman pitkään. Kaikille säännöllisen palvelun piirissä oleville asiakkaille tehdään omat voimavarat huomioiva kuntoutus-, hoito- ja/tai palvelusuunnitelma. Kotihoidon yöaikaista toimivuutta vahvistetaan kahden yöhoitajan lisäyksellä pilotoinnin kautta (24/7). Toiminnan avulla luovutaan vartijan toteuttamista yöauttajäkynneistä. Lisäksi kotikuntoutustiimin toiminnan organisointi vastuutetaan yhdelle henkilölle. Näin varmistetaan toimimaan tasalaatuisuus koko alueelle. Lääketurvallisuuden lisäämiseksi koneellinen annosjakelu laajennetaan kattamaan koko kotihoito. Tavoitteena on annosteluvirheiden minimoiminen ja henkilöstön työajan vapauttaminen muuhun hoitotyöhön. Lisäksi toimintavuoden aikana päivitetään kotihoidon asiakkuuskriteerit ja maksut.

Asumispalveluihin ja vuorohoitoon sisältyy oma ja ostotoiminta sekä asumispalvelujen palvelusetelitoiminta. Toimintavuoden aikana jatketaan asumispalvelujen rakenteellisia muutoksia. Valtakunnallisen laatusuosituksen mukaan tehostettua palveluasumista tulee edelleen vähentää. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitelmassa on kymmenen asumispaikan vähennys talousarviovuonna, ensijaisesti asiakaspalvelujen ostoista ja palveluseleleistä. Vuorohoito tullaan keskittämään kahteen omaan yksikköömme ja vuorohoitopaikkojen organisointi toteutetaan palvelukoordinaattorin kautta.

Ikäihmisten palvelujen talousarvio (sitovuustaso)

IKÄIHMISTEN PALVELUT				TA 2019	Kasvu	Kasvu	Kasvu	Kasvu
Tuhatta Euroa	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	Esitys	eur	% Enn	% TA2018	% TP2017
Oman toiminnan tuotot	5 957	5 881	5 556	4 643	-913	-16,4	-21,1	-22,1
	0	0	0	0				
Henkilöstökulut	16 835	17 364	16 877	14 414	-2 463	-14,6	-17,0	-14,4
Asiakaspalvelut	1 686	1 722	1 711	1 331	-380	-22,2	-22,7	-21,1
Palvelujen ostot	2 037	2 116	1 895	1 871	-24	-1,2	-11,6	-8,1
Aineet ja tarvikkeet	391	334	387	294	-93	-24,1	-11,9	-24,8
Avustukset	738	1 135	1 414	823	-591	-41,8	-27,5	11,5
Muut toimintakulut	1 403	1 316	1 341	1 019	-321	-24,0	-22,6	-27,3
Oman toiminnan kulut yhteensä	23 090	23 986	23 624	19 752	-3 872	-16,4	-17,7	-14,5
OMAN TOIMINNAN KATE	-17 133	-18 105	-18 068	-15 109	2 959	-16,4	-17,9	-11,8
Toimintakulut yhteensä	23 090	23 986	23 624	19 752	-3 872	-16,4	-17,7	-14,5
Osuus yhteisistä kust.+poistot	2 402	2 556	2 616	2 195	-422	-16,1	-14,1	-8,6
NETTOKULUT	19 534	20 661	20 684	17 304	-3 380	-16,3	-16,2	-11,4

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen palvelujen uudelleen muotoiluun liittyen toiminnan tuotot ovat laskeneet ja toiminnan nettokulut ovat kasvaneet. Sairaalaosaston siirtyessä Kauhavalle, sijoitimme asiakkaita yksityisen palveluntuottajan yksikköihin, jolloin myös oman toiminnan tuotot vähenivät ja vastaavasti näkyvät avustuksien kohdassa (palvelusetelit) ostojen kasvuna.

Tehostetun palveluasumisen kustannuskasvua pyritään hillitsemään keskittämällä palvelutuotanto omiin yksikköihin. Asiakaspalvelujen ostoja ja palveluselelejä käytetään vain maltillisesti. Tavoitteena on kymmenen ostopalvelupaikan vähennys tulevana talousarviovuonna (palvelusetelit ja asiakaspalvelujen ostot). Kotihoidon palvelutuotantoon asetettu talousarvioraami on haasteellinen. Toimintavuoden aikana koneelliseen annosjakeluun siirtyminen vapauttaa henkilöstöresurssia asiakastyöhön, jotta vältymme henkilöstölisäyksiltä. Kotihoidon asiakaskriteerien päivityksellä saataneen myös vapautettua resurssia säännöllisen kotihoidon asiakkuuksien hoitamiseen.

Vuoden 2019 suunnitelmassa henkilöstön käytön tehokkuutta pyritään parantamaan siten, että sijaisuuksia hoidetaan vakinaisilla sijaisilla sisäisen rekrytointiyksikön kautta. Lisäksi lyhyet sijaisuudet pyritään täyttämään ilman sijaista ja/tai sisäisin järjestelyin, koska yksiköiden henkilöstömitoitus on yli minimirajan. Lisäksi eläköitymisten myötä arvioidaan virkojen/toimien täyttötarve ja samassa yhteydessä jatketaan rakenteellisia muutoksia jokaisella tulosalueella. Sairauspoissaolot ovat ikäihmisten tulosalueella olleet korkeat, joten tehostettuja toimenpiteitä sairauspoissaolojen vähentämiseen ja tästä johtuvaan kustannusnousuun tullaan tekemään mm. yksiköiden sisäisten kehittämistoimenpiteiden avulla.

Ikäihmisten palvelujen nettokustannukset (kuntaosuudet) tehtävittäin

						Muutos	
Tuhatta euroa		TP2017	TA2018	ENN2018	TA2019	E18/TA19	Muutos %
						-	
300	Kotihoito	7 718	8 096	8 119	6 796	- 1 322,9	- 16,3
320	Ikäneuvola	214	341	341	352	11,4	3,3
325	Omaishoidontuki yli 65-v	1 059	1 398	1 398	1 206	- 192,2	- 13,7
340	Tehostettu palveluasuminen	10 543	10 826	10 826	8 949	- 1 876,7	- 17,3
Ikäihmisten palvelut yhteensä							
	Evijärvi	2 408	2 692	2 271	2 318	46,9	2,1
	Kauhava	13 422	14 067	14 534	14 986	452,0	3,1
	Lappajärvi	3 704	3 903	3 879	-	- 3 879,3	
		19 534	20 661	20 684	17 304	- 3 380,4	- 16,3

Ikäihmisten palvelualueen tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite /kriittinen menestystekijä	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso/mittari
Palvelurakenteen muuttaminen valtakunnan laatusuosituksen mukaisesti	Omaishoidon tuen saajien lisääminen ja eri tukitoimien kehittäminen Kotihoidon asiakaskriteerien päivitys Vuorohoito, arviointi- ja jatkokuntoutuspaikat on keskitetty Ylihärman Artturintupaan ja Evijärven vuorohoito-osastolle	Alueen 75v väestöstä 5-6 % on omaishoidon tuen piirissä Säännöllisessä kotihoidossa 13 - 14 % Kotihoito toimii 24/7 Ympäri vuorokautisessa hoivassa max. 7 % 10 tehostetun palveluasumispaikan vähennys ostopalveluista

Lääkkeellistä annosjakelu laajennetaan	Annosjakelu käytössä kotihoidossa	90 % säännöllisen kotihoidon asiakkaista lääkkeellisen annosjakelun piirissä
Laadun kehittäminen	Laatusuosituksen mukainen henkilöstömitoitus Asiakaspalautekyselyt vuosittain	Mitoitus: <ul style="list-style-type: none"> tehostetun palveluasumisen yksiköt vähintään 0,6 kotihoidossa välitön työaika 60-65% Keskiarvo 4/5

3.1.4 Terveyspalvelujen tulosalue

Terveyspalveluiden tulosalueen toiminta-ajatuksena on tuottaa Etelä-Pohjanmaan pohjoiselle alueelle toimivat ja laadukkaat terveyspalvelut. Toiminnassa korostetaan tulevana toimintavuonna erityisesti asiakkaiden mahdollisimman helppoa asiointia palveluissa, asiakaskokemuksen parantamista ja hyvää asiakaspalvelua sekä palveluhenkisyiden vahvistamista. Lisäksi terveyspalveluissa korostetaan asiakkaan osallisuutta palveluiden järjestämisessä ja kehittämisessä.

Tulosalueen yhteiset tavoitteet

Tavoite/kriittinen menestystekijä	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso/mittari
Kiireettömän hoidon saannin turvaaminen ja kehittäminen	Asiantuntijatyöntekijöiden roolien selkeytyminen ja resursointi Erikoislääkäritoiminnan lisääminen Asiakkaiden ohjautuminen helposti suoraan oikealle ammattilaisille	Kiireettömän hoidon saatavuus 3 viikon sisällä. Kiireellisen hoidon odotusajan minimointi/Kiireellisen hoidon palveluprosessin kehittäminen Suoritteet/asiantuntijatyöntekijä

Laadukas ja turvallinen osastohoito sekä toimiva kotisairaala	Osaston ja kotisairaalan toiminnan edelleen kehittäminen	Osaston keskimääräinen hoitoaika alle 8 pv Kotisairaalan käyntimäärät
Hyvä asiakaskokemus	Avosairaanhoidon osallistuminen Kilpailukykyinen terveyskeskus hankkeeseen Organisaation sisäiset asiakaskokemuskoulutukset	Asiakastytyväisyyskyselyt Asiakaspalautteet

Terveyspalvelujen talousarvio (sitovuustaso)

TERVEYSPALVELUT				TA 2019	Kasvu	Kasvu	Kasvu	Kasvu
Tuhatta Euroa	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	Esitys	eur	% Enn	% TA2018	% TP2017
Oman toiminnan tuotot	3 040	3 105	3 091	2 821	-270	-8,7	-9,1	-7,2
	0	0	0	0				
Henkilöstökulut	8 422	9 053	8 709	8 610	-99	-1,1	-4,9	2,2
Asiakaspalvelut	517	589	507	402	-105	-20,8	-31,8	-22,2
Palvelujen ostot	3 475	3 117	3 770	2 999	-771	-20,4	-3,8	-13,7
Aineet ja tarvikkeet	1 594	1 533	1 547	1 423	-124	-8,0	-7,2	-10,7
Muut toimintakulut	112	109	89	97	8	9,3	-11,6	-13,5
Oman toiminnan kulut yht	14 119	14 402	14 621	13 530	-1 091	-7,5	-6,1	-4,2
OMAN TOIMINNAN KATE	-11 079	-11 298	-11 530	-10 710	821	-7,1	-5,2	-4,7
Erikoissairaanhoido ja erityispalvelut	29 943	28 990	30 484	24 838	-5 646	-18,5	-14,3	-17,0
Toimintakulut yhteensä	44 062	43 393	45 105	38 368	-6 737	-14,9	-11,6	-12,9
Osuus yhteisistä kust.+poistot	2 802	2 870	2 757	1 867	-890	-32,3	-35,0	-33,4
NETTOKULUT	43 824	43 158	44 771	37 415	-7 357	-16,4	-13,3	-14,6

Lappajärven irtautuminen Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa vaikuttaa terveyspalveluissa melko vähän. Terveyspalveluiden oman toiminnan tuottojen vähäinen lasku riippumatta Lappajärven kunnan poisjäännistä Kuntayhtymä Kaksineuvoisesta on oletettu tulevan terveyskeskusvalinnan seurauksena. Meillä on jo nykyisellään ulkopaikkakuntalaisia asiakkaita, jotka ovat valinneet terveyskeskuspalvelut Kuntayhtymä Kaksineuvoisesta. Hyvän palveluvalikoiman vuoksi nämä asiakkaat tulevat lisääntymään ja siten tuottojen määrä nousee.

Terveyspalveluiden osalta henkilöstön siirtyminen Lappajärven irtaantumisen myötä on hyvin vähäistä, sillä useat palvelut ovat yhteisiä jo ennestään. Tämän vuoksi Lappajärven irtaantuminen ei aiheuta merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Lääkäripalvelujen saannin turvaamisen, erikoislääkäripalvelujen tarjoaminen sekä riittävä hoitajaresurssi ovat tärkeitä kilpailukykyyn takaamiseksi. Näin kyetään tuottamaan palvelut järkevästi ja jouhevasti. Tulevana talousarviovuonna kaksi fysioterapeutin tointa siirtyy ikäihmisten palveluihin

vahvistamaan ikäihmisten kotikuntoutusta ja ennaltaehkäisevää työtä. Siten terveystalouden fysioterapian henkilöstömiehitys vähentyy kahdella fysioterapeutilla. Erityisesti tämän sallii osastofysioterapian vähentyminen aikaisemmasta sekä ryhmäkäyntien lisääntyminen, joka on osaltaan tehostanut toimintaa.

Terveysspalvelujen nettokustannukset (kuntauosuudet) tehtävittäin

Tuhatta euroa		TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019	Muutos	
						E18/TA19	Muutos %
430	Avosairaanhoito	3 833,8	4 188,5	4 188,5	3 656,1	- 532,4	- 12,7
400	Lääkärit	2 223,7	1 999,0	2 106,9	2 251,1	144,2	6,8
435	Neuvola	1 448,1	1 382,4	1 382,4	1 205,1	- 177,3	- 12,8
450	Kuntoutusosasto	1 642,6	1 673,0	1 684,6	-	- 1 684,6	- 100,0
455	Sairaalaosasto	3 024,6	3 138,0	3 138,0	4 080,7	942,7	30,0
460	Suun terveydenhuolto	1 672,9	1 727,1	1 727,1	1 415,8	- 311,3	- 18,0
470	Työterveyshuolto	35,7	59,7	59,7	32,3	- 91,9	- 154,1
						-	
Perusterveydenhuolto yhteensä							
	Evijärvi	1 875,2	1 720,8	1 486,8	1 607,9	121,0	8,1
	Kauhava	10 024,3	10 398,6	10 794,1	10 968,6	174,5	1,6
	Lappajärvi	1 981,8	2 048,2	2 006,2	-	- 2 006,2	
		13 881,3	14 167,6	14 287,1	12 576,5	- 1 710,6	- 12,0

Avosairaanhoito

Avosairaanhoidon palvelutarjontaan kuuluvat lääkärin ja sairaanhoitajien vastaanotto toiminta sekä niihin liittyvät tukitoimet. Hyvinvointikeskuksessa Kauhavan keskustaajamassa tuotetaan kuntayhtymän yhteiset terveystaloudet, kuten lääkärin ja asiantuntijahoitajien vastaanotot sekä kaikki lähipalvelut Kauhavan keskustaajaman asukkaille. Lisäksi jokaisella neljällä hyvinvointiasemalla tuotetaan sairaanhoitajan palvelut päivittäin sekä etälääkärin vastaanotot.

Avosairaanhoidon päätavoitteena tulevana talousarviovuonna on hoidon saatavuuden parantaminen sekä asiakkaan sujuvan palvelun ja hyvän asiakaskokemuksen varmistaminen. Tavoitteena on lääkäriresurssien tehokas hyödyntäminen sekä etälääkäritoiminnan vakiinnuttaminen. Lisäksi erikoislääkäri- ja asiantuntijahoitajien vastaanottoja tullaan vahvistamaan ja lisäämään.

Avosairaanhoito osallistuu tulevana toimintavuonna kaikkien Etelä-Pohjanmaan alueen terveystalousten yhteiseen Sitran rahoittamaan hankkeeseen ”Terveystalous kilpailukyiseksi”, jossa luodaan Etelä-Pohjanmaan kilpailukyistä terveystalousta. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa erityisesti avopalveluissa palvelumuotoilun osaamista, asiakaskokemuksen huomioimista palvelutyössä sekä liiketoimintaosaamista ja liiketoiminnallista ajattelua. Hankkeeseen osallistuvat sekä työntekijöiden että johdon edustajia. Hankekausi on vuoden 2020 loppuun saakka.

Avoterveydenhuolto

Avoterveydenhuollon terveydenhoitajan palvelut tuotetaan jokaisella hyvinvointiasemalla, koululla tai tarvittaessa jalkautuvina palveluina. Avoterveydenhuoltoon kuuluvat terveyttä edistävät palvelut. Avoterveydenhuolto koostuu äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolapalveluista, lastenneuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalveluista. Lisäksi avoterveydenhuollossa tuotetaan aikuisten terveydenhoitajan vastaanottopalveluita, matkailijoiden rokotuspalvelua sekä työttömien terveydenhoitajan palvelut. Avoterveydenhuollon lääkäripalvelut tuotetaan pääsääntöisesti jokaisella hyvinvointiasemalla tai koululla.

Talousarviovuonna avoterveydenhuollon päätavoitteena on tarjota tasa-arvoiset ja yhdenmukaiset palvelut jokaiselle asiakkaalle toimipisteestä riippumatta. Lisäksi talousarviovuonna kehitetään edelleen perhekeskustoimintamallia vahvassa yhteistyössä lasten- ja perheiden sosiaalipalveluiden tulosalueen kanssa. Myös sähköisten palveluiden edelleen juurruttaminen ja markkinointi sekä mahdollinen lisääminen ovat tavoitteena vuodelle 2019. Talousarviovuonna pyritään kehittämään myös neuvolan muita yhteydenottotapoja.

Fysioterapia

Fysioterapian toiminta-alueet ovat osastofysioterapia, suoravastaanotto- ja poliklinikafysioterapia, apuvälinepalvelut, lasten- ja nuorten fysioterapia sekä toimintaterapia. Fysioterapia ja toimintaterapian palveluita tuotetaan yksilövastaanottoina, ryhmätoimintana, ohjaus- ja neuvontapalveluna (ilman lähetettä) ja lääkinällisenä kuntoutuksena. Palvelua tarjotaan Ylihärmän ja Kauhavan hyvinvointiasemien lisäksi uutena toimintana myös Evijärven hyvinvointiasemalla. Toimintaa tuotetaan huomattavasti jalkautuvana palveluna, myös asiakkaan kotiin kaikkialle Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueelle.

Fysioterapiayksikön tavoitteena tulevana talousarviovuonna on lähetteettömien asiakkaiden ohjaus ja neuvontakäyntien aloittaminen entistä vahvemmin. Samalla lisätään matalan kynnyksen palveluita ja jouhevoitetaan asiakkaan palvelujen saantia.

Sairaalaosasto

Kauhavan sairaalaosasto ja kotisairaala toimivat kiinteästi yhtenä yksikkönä. Henkilökunta on yhteistä. Tehokkaan osastohoidon, kuntouttavan työtteen ja kotisairaalan avulla pyritään, että osaston keskimääräinen hoitoaika on alle kahdeksan päivää. Lisäksi lääkärikonsultaatioita helpottamaan kotisairaala saa etälaitteiston, jonka avulla lääkäri ja asiakas voivat olla yhteydessä kotisairaalahoidon aikana.

Osastojen yhdistymisen myötä tulevana talousarviovuonna arvioidaan tulevan säästöä 800 000€ yhden osaston mallilla verrattuna entiseen kahden osaston malliin.

Osastohoidon laatuun kiinnitetään erityistä huomiota tulevana talousarviovuonna. Hoidon laatua pyritään parantamaan erityisesti henkilöstön osaamisen näkökulmasta. Yksikössä luodaan koulutusmalli, jonka avulla tieto koulutuksesta ja osaamisesta pyritään jalkauttamaan yksikköön mahdollisimman tehokkaasti ja siten vahvistetaan kaikkien osaamista.

Osaston henkilökuntaa on jo yhdistymisen jälkeen vähennetty toimien vapauduttua. Tulevana talousarviovuonna kuitenkin arvioidaan kriittisesti vapautuvien toimien täyttäminen, jos sellaisia vapautuu.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto tuottaa työterveyspalveluja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimiville työnantajille ja yrittäjille/maatalousyrittäjille. Toiminnan tavoitteena talousarviovuonna on yhteistyössä edistää ja tukea asiakasyritysten työntekijöiden terveyttä ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa. Yksikkö on aktiivisesti mukana kehittämässä viljelijöiden työkykyä ja työssä selviytymistä. Tavoitteena on pysyä kilpailukykyisenä työterveyspalveluita tarjoavana yksikkönä.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollossa pyritään terveyden edistämiseen ja säännöllisyyteen, mikä onnistuu parhaiten vakiintuneessa kunkin yksilöllisen hoidon tarpeen huomioon ottavassa hoitosuhteessa. Hyödynnetään nykyisiä viestintämenetelmiä tukemaan väestön omatoimista suun terveyden edistämistä ja terveyttä edistäviä valintoja. Asiakasnäkökulma huomioidaan palveluja kehitettäessä. Tavoitteena on, että hammashoitoa on saatavilla silloin, kun kuntalainen sitä tarvitsee.

Kuntalaisille tarjotaan laadukkaita perushammashoidon palveluja. Suukirurgin palveluja ostetaan paikallisesti toteutettuna. Alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä jatketaan ja toimintamalleja yhtenäistetään mm oikomishoidon kriteereissä ja käytännöissä.

Erikoissairaanhoito

						Muutos		
Tuhatta euroa		TP 2017	TA2018	ENN 2018	TA2019	E18/TA19	Muutos %	
490	Sairaahoitopiiri	28 360,0	27 640,5	28 623,0	23 437,1	- 5 185,9	-	18,1
499	Ensihoito	1 096,3	1 101,3	1 228,0	941,0	- 287,0	-	23,4
491	Muut palveluntuottajat	486,8	248,7	633,0	460,0	- 173,0	-	27,3
Erikoissairaanhoito yhteensä								
	Evijärvi	3 541,3	3 577,9	3 703,0	3 597,9	- 105,1	-	2,8
	Kauhava	21 863,9	21 202,3	22 269,0	21 240,2	- 1 028,9	-	4,6
	Lappajärvi	4 537,9	4 210,2	4 512,0	0,0	- 4 512,0		
		29 943,1	28 990,4	30 484,0	24 838,0	- 5 646,0		18,5

Erikoissairaanhoito ostetaan pääasiassa Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä. Valinnanvapaudesta johtuen asiakkaalla on mahdollisuus valita erikoissairaanhoidon tuottaja hänen katsomallaan tavalla. Tämän vuoksi asiakkaat käyttävät myös muiden sairaanhoitopiirien palveluja, erityisesti Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin.

Vuoden 2019 alusta alkaen Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin yhteispäivystys palvelee Seinäjoen keskussairaalaissa. Yhteispäivystys on lakisääteinen. Kuitenkin pyritään siihen, että yhteispäivystys ei merkittävästi lisää käyntejä erikoissairaanhoidossa vaan toiminnot perusterveydenhuollossa pyritään järjestämään siten, että vain lääketieteellisesti aidot päivystyspotilaat ohjautuvat keskussairaalaan.

Omilla erikoislääkäripalveluilla ja hyvällä hoitoon pääsyyllä pyritään laskemaan erikoissairaanhoidon kustannuksia.

3.2 Henkilöstö

Vuoden 2019 painopistealueina ovat henkilöstön työhyvinvoinnin ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen. Tilikauden aikana vakanssien vapautuessa selvitetään ensisijaisesti mahdollisuutta täyttää tehtävä sisäisesti tarvittaessa tehtäväkuva ja tarvittaessa nimikettä muuttamalla. Kuntayhtymän virkasuhteiden muuttamista työsuhteiksi tarkastellaan, mikäli tehtävään ei liity julkisen vallan käyttöä.

Talousarvion 2019 henkilöstömäärä (htv) ja -kulut tulosalueittain

	Virat	Toimet	Sijaiset	Htv TA19 yhteensä	Henkilöstö- kulut	HTV TA18 yhteensä	Muutos 19/18
Halinto- ja tukipalvelut	11,0	44,9	4,6	60,5	2 223 796	81,3	-20,8
Sosiaalipalvelut	20,0	68,0	4,4	92,4	4 765 938	113,0	-20,6
Ikäihmisten palvelut	10,0	293,0	30,1	333,1	14 413 845	379,7	-46,6
Terveyspalvelut	23,0	147,0	18,7	188,7	8 609 836	193,6	-4,9
Yhteensä	64,0	552,9	57,8	674,7	30 013 415	767,6	-92,9

Rekrytointiyksikkö

Rekrytointiyksikön tehtävänä on pyrkiä saavuttamaan järkevät ja kustannustehokkaat vakituisten toimien täyttö- sekä sijaisjärjestelyt. Yksikön tarkoitus on olla tukena ja helpottamassa eri yksiköiden esimiesten työtä, jolloin he pystyvät entistä paremmin keskittymään yksikön johtamiseen ja kehittämiseen.

Rekrytointiyksikön alaisuudessa työskentelevät sisäiset sijaiset eli sissit. He ovat vakituudessa työsuhteessa, mutta hoitavat sijaistarpeita. Sissi – toiminta on kohdistettu kotihoitoon ja tehostettuun palveluasumiseen. Sissien lisäksi tarvitaan myös lyhytaikaisia sijaisia, joiden hankintaa rekrytointiyksikkö koordinoi.

Tulevana toimintavuonna rekrytointiyksikön tavoitteena on osallistua mahdollisimman laajasti eri tulosalueiden rekrytointiprosesseihin. Lisäksi tulevan toimintavuoden tavoitteena on sissien entistä tehokkaampi ja suunnitelmallisempi käyttö. Tämä vaatii sitä, että yksiköiden esimiehet organisoivat ja suunnittelevat sijaistarpeensa järkevästi ja tehokkaasti. Tarkoituksena on vähentää lyhytaikaisten sijaisten tarvetta.

Rekrytointiyksikön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoite/Kriittinen menestystekijä	Toimenpiteet 2019	Tavoitetaso/mittari
Työhakemusten määrä vakituisiin toimiin/virkoihin	Toimet/virat haettavissa Kuntarekry-järjestelmän kautta	Rekrytointiyksikkö kartoittaa ammattialoittain ja yksiköittäin hakemusten määrää
Kuntayhtymä Kaksineuvoisen markkinointi työnantajana	Oppilaitosyhteistyön vahvistaminen	Saapuneiden hakemusten määrä sijaisuuksiin sekä avointen hakemusten määrä
Lyhytaikaisten sijaisten vähentäminen kotihoidossa ja tehostetussa palveluasumisessa	Esimiesten kouluttaminen yksikön henkilöstön käytön organisointiin, vuosilomasuunnitteluun ja poissaolojen hallintaan	Lyhytaikaisten sijaisten käyttö työpäivinä laskee 20% vuoteen 2018 verrattuna

3.3 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

3.3.1 Yhdistelmä käyttötalouden meno- ja tuloarvioista

<u>Hallinto- ja tukipalvelut</u>						<u>Muutos-%</u> <u>ENN 2018/</u>
		<u>TP 2017</u>	<u>TA 2018</u>	<u>ENN 2018</u>	<u>TA2019</u>	<u>TA 2019</u>
	Toimintatulot	518 327	436 826	450 000	416 819	-7,4
	Toimintamenot	6 384 087	6 546 921	6 714 000	5 199 771	-22,6
	Suunnitelmapoistot	414 787	432 588	430 717	59 299	-86,2
	Nettomenot	6 280 547	6 542 683	6 694 717	4 842 251	-27,7
<u>Sosiaalipalvelut</u>						<u>Muutos-%</u>
		<u>TP 2017</u>	<u>TA 2018</u>	<u>ENN 2018</u>	<u>TA2019</u>	<u>Muutos-%</u>
	Toimintatulot	1 122 947	1 074 985	1 103 336	850 326	-22,9
	Toimintamenot	17 497 308	18 017 708	17 893 069	16 248 151	-9,2
	Suunnitelmapoistot	27 801	31 700	31 700	10 700	-66,2
	Nettomenot	16 402 162	16 974 423	16 821 433	15 408 525	-8,4
<u>Ikäihmisten palvelut</u>						<u>Muutos-%</u>
		<u>TP 2017</u>	<u>TA 2018</u>	<u>ENN 2018</u>	<u>TA2019</u>	<u>Muutos-%</u>
	Toimintatulot	5 956 941	5 881 266	5 556 175	4 642 738	-16,4
	Toimintamenot	23 089 798	23 986 383	23 624 055	19 752 025	-16,4
	Suunnitelmapoistot	40 596	34 000	34 000	20 700	-39,1
	Nettomenot	17 173 453	18 139 117	18 101 880	15 129 987	-16,4
<u>Perusterveydenhuolto</u>						<u>Muutos-%</u>
		<u>TP 2017</u>	<u>TA 2018</u>	<u>ENN 2018</u>	<u>TA2019</u>	<u>Muutos-%</u>
	Toimintatulot	3 040 128	3 104 732	3 090 925	2 820 785	-8,7
	Toimintamenot	14 119 221	14 402 405	14 621 403	13 530 482	-7,5
	Suunnitelmapoistot	64 626	62 900	62 900	48 699	-22,6
	Nettomenot	11 143 719	11 360 573	11 593 378	10 758 396	-7,2
<u>Erikoissairaanhoito</u>						<u>Muutos-%</u>
		<u>TP 2017</u>	<u>TA 2018</u>	<u>ENN 2018</u>	<u>TA2019</u>	<u>Muutos-%</u>
	Toimintatulot					
	Toimintamenot	29 943 078	28 990 430	30 484 000	24 838 000	-18,5
	Suunnitelmapoistot					
	Nettomenot	29 943 078	28 990 430	30 484 000	24 838 000	-18,5

Käyttötalous yhteensä						
		TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019	Muutos-%
	Toimintatulot	10 638 343	10 497 809	10 239 528	8 730 668	-14,7
	Toimintamenot	91 034 275	91 946 973	93 208 420	79 568 433	-14,6
	Suunnitelmapoistot	547 810	561 188	559 317	139 398	-75,1
	Jäsenkuntien rahoitusosuus	80 894 873	82 009 854	83 540 855	70 984 165	-15,0
	TOIMINTAKATE	498 941	560 690	571 963	146 400	-74,4
	Raoitustuotot ja -kulut					
	Rahoitustuotot	64 976	32 500	14 887	22 000	47,8
	Rahoituskulut	232	1 000	1 000	1 000	0,0
	Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	64 744	31 500	13 887	21 000	51,2
	VUOSIKATE	563 685	592 190	585 850	167 400	-71,4
	POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
	Suunnitelman mukaiset poistot	547 810	561 188	559 317	139 398	-75,1
	TILIKAUDEN TULOS	15 875	31 002	26 533	28 002	5,5

3.3.2 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA					
	TP 2017	TA2018	TA2019	Muutos €	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	84 396 914	85 305 096	73 636 292	-11 668 804	- 13,7
Maksutuotot	5 308 683	5 487 211	4 747 609	-739 602	- 13,5
Tuet ja avustukset	524 561	459 912	451 022	-8 890	- 1,9
Muut toimintatuotot	1 303 116	1 252 818	879 911	-372 907	- 29,8
TUOTOT YHTEENSÄ	91 533 274	92 505 037	79 714 834	-12 790 203	- 13,8
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	27 694 400	28 724 767	24 680 015	-4 044 752	- 14,1
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	5 056 207	5 092 053	4 521 889	-570 164	- 11,2
Muut henkilösivukulut	1 339 537	1 495 029	811 511	-683 518	- 45,7
Henkilöstökulut yhteensä	34 090 144	35 311 849	30 013 415	-5 298 434	- 15,0
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	39 802 441	39 090 837	34 430 033	-4 660 804	- 11,9
Muiden palvelujen ostot	8 535 590	8 580 222	7 853 099	-727 123	- 8,5
Palvelujen ostot yhteensä	48 338 031	47 671 059	42 283 132	-5 387 927	- 11,3
Aineet,tarvikkeet, tavarat					
Ostot tilikauden aikana	2 987 555	3 084 502	2 590 255	-494 247	- 16,0
Avustukset	2 844 088	3 148 105	2 549 932	-598 173	- 19,0
Muut toimintakulut	2 774 515	2 728 332	2 131 700	-596 632	- 21,9
KULUT YHTEENSÄ	91 034 333	91 943 847	79 568 434	-12 375 413	- 13,5
TOIMINTAKATE	498 941	561 190	146 400	-414 790	- 73,9
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	41 878	25 000	15 000		
Muut rahoitustuotot	23 098	7 000	7 000		
Muut rahoituskulut	232	1 000	1 000		
VUOSIKATE	563 685	592 190	167 400	-424 790	- 71,7
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	547 810	561 188	139 398	-421 790	- 75,2
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	15 875	31 002	28 002	-3 000	- 9,7

4. INVESTOINTIOSA

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen		
INVESTOINTIESITYKSET/TALOUSARVIO 2019		
	Hankintahinta yli 5 000 eur	
	Nimike	Eur
Atk- ja tietoliikenne-ohjelmat		
	Life Care	200 000
		200 000
Atk-laitteet		
	Hankitaan leasing - rahoituksella	
Koneet ja kalusto		
	Hankinta leasing- rahoituksella	
	Hankesuunnittelu	50 000
		50 000
Investointiesitykset 2019 yhteensä		250 000

5. KUNTIEN RAHOITUSOSUUEDET

	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Sosiaalipalvelut	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	2 055 133	2 179 915	1 891 477	2 346 689	24,1	939
Kauhava	16 278	13 324 473	13 597 754	14 013 206	13 848 977	-1,2	851
Lappajärvi	3 140	2 086 985	2 345 778	2 111 348	-		
YHTEENSÄ	21 917	17 466 591	18 123 446	18 016 031	16 195 667	-10,1	863
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Ikäihmisten palvelut	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	2 408 139	2 691 935	2 271 060	2 317 987	2,1	928
Kauhava	16 278	13 421 972	14 066 596	14 533 862	14 985 865	3,1	921
Lappajärvi	3 140	3 704 292	3 902 706	3 879 295	-		
YHTEENSÄ	21 917	19 534 402	20 661 237	20 684 217	17 303 852	-16,3	922
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Perusterveydenhuolto	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	1 875 206	1 720 808	1 486 813	1 607 859	8,1	643
Kauhava	16 278	10 024 313	10 398 623	10 794 111	10 968 636	1,6	674
Lappajärvi	3 140	1 981 812	2 048 180	2 006 212	-		
YHTEENSÄ	21 917	13 881 331	14 167 611	14 287 137	12 576 495	-12,0	670
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Erikoissairaanhoido	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	3 541 278	3 577 875	3 703 000	3 597 855	-2,8	1 440
Kauhava	16 278	21 863 873	21 202 335	22 269 000	21 240 150	-4,6	1 305
Lappajärvi	3 140	4 537 927	4 210 220	4 512 000	-		
YHTEENSÄ	21 917	29 943 078	28 990 430	30 484 000	24 838 005	-18,5	1 323
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Palveluliikenne	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	10 312	11 188	10 312	14 030	36,0	6
Kauhava	16 278	40 489	44 753	40 489	56 118	38,6	3
Lappajärvi	3 140	18 669	11 188	18 669	-		
YHTEENSÄ	21 917	69 470	67 130	69 470	70 148	1,0	4
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
KUNTAOSUUEDET YHTEENSÄ	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	9 890 069	10 181 721	9 362 663	9 884 420	5,6	3 955
Kauhava	16 278	58 675 120	59 310 061	61 650 669	61 099 747	-0,9	3 754
Lappajärvi	3 140	12 329 684	12 518 072	12 527 523	-		
YHTEENSÄ	21 917	80 894 873	82 009 854	83 540 855	70 984 166	-15,0	3 780
	Asukasluku					Muutos-% TA 19/ ENN 18	Eur/asukas
Kuntaosuudet ilman erikoissairaanhoidoa	31.12.2017	TP 2017	TA 2018	ENN 2018	TA2019		
Evijärvi	2 499	6 348 791	6 603 846	5 659 663	6 286 565	11,1	2 516
Kauhava	16 278	36 811 247	38 107 726	39 381 669	39 859 597	1,2	2 449
Lappajärvi	3 140	7 791 757	8 307 852	8 015 523	-		
YHTEENSÄ	21 917	50 951 795	53 019 424	53 056 855	46 146 161	-13,0	2 458
<i>Erityispalvelut/ ESKOO</i>		<i>1 362 424</i>	<i>1 443 419</i>	<i>1 336 000</i>	<i>1 154 633</i>	<i>-13,6</i>	
<i>Kuntayhtymän oma toiminta</i>		<i>49 589 371</i>	<i>51 576 005</i>	<i>51 720 855</i>	<i>44 991 528</i>	<i>-13,0</i>	

6. TALOUS- JA RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2019 – 2021

Talous- ja rahoitussuunnitelma on laadittu kuntalain 110 § mukaan kolmelle seuraavalle toimintavuodelle. Mikäli sote- ja maakuntauudistuksen lait hyväksytään eduskunnassa vuoden 2018 aikana, päättyy kuntayhtymän toiminta 31.12.2020.

KÄYTTÖTALOUS (1 000 eur)	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	
Toimintatulot	10 638	10 495	8 731	8 958	9 119	
Toimintamenot	91 034	91 944	79 569	81 673	83 107	
Kuntien rahoitusosuus	80 895	82 010	70 984	72 856	74 131	
TOIMINTAKATE	499	561	146	141	143	
Rahoitustuotot	66	33	22	23	23	
Rahoituskulut	1	1	1	1	1	
VUOSIKATE	564	592	167	163	165	
Poistot	548	561	139	143	145	
TILIKAUDEN TULOS	16	31	28	20	20	

Asiakasmaksut peritään asiakasmaksuasetuksen enimmäismäärien mukaisesti ja muut maksut, kuten vuokrat, tarkastetaan vuosittain. Asiakasmaksulain mahdollisia muutoksia asiakasmaksutuottoihin ei ole otettu huomioon taloussuunnitelmassa.

Toimintatuottojen ja -kulujen kasvuksi edellisvuodesta on arvioitu 2,6 % vuodelle 2020 ja vuodelle 1,8 % 2021. Arvio perustuu valtiovarainministeriön ennusteeseen kuntien peruspalvelujen hintaindeksin muutoksista vuosille 2020 ja 2021. Vuoden 2020 indeksiä nostaa ennakoitu määräaikaisten lomarahaleikkauksen palautuminen.

Terveyspalvelujen palveluverkon mahdollisia muutoksia ei ole huomioitu suunnitelmavuosien arvioissa.

Edellä mainituilla perusteilla jäsenkuntien rahoitusosuuksien arvioidaan nousevan edellisvuodesta keskimäärin 2,6 prosenttia vuonna 2020 ja 1,8 prosenttia vuoteen 2021.

Jäsenkuntien rahoitusosuudet

Sosiaalipalvelut	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	2 055 133	2 179 915	2 346 689	2 407 703	2 449 838
Kauhava	13 324 473	13 597 754	13 848 977	14 209 050	14 457 709
Lappajärvi	2 086 985	2 345 778	-	-	-
YHTEENSÄ	17 466 591	18 123 446	16 195 667	16 616 754	16 907 547
Ikäihmisten palvelut	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	2 408 139	2 691 935	2 317 987	2 378 255	2 403 821
Kauhava	13 421 972	14 066 596	14 985 865	15 401 497	15 687 024
Lappajärvi	3 704 292	3 902 706	-	-	-
YHTEENSÄ	19 534 402	20 661 237	17 303 852	17 779 752	18 090 844
Perusterveydenhuolto	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	1 875 206	1 720 808	1 607 859	1 649 663	1 678 532
Kauhava	10 024 313	10 398 623	10 968 636	11 253 821	11 450 763
Lappajärvi	1 981 812	2 048 180	-	-	-
YHTEENSÄ	13 881 331	14 167 611	12 576 495	12 903 484	13 129 295
Erikoissairaanhoido	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	3 541 278	3 577 875	3 597 855	3 691 399	3 755 999
Kauhava	21 863 873	21 202 335	21 240 150	21 792 394	22 173 761
Lappajärvi	4 537 927	4 210 220	-	-	-
YHTEENSÄ	29 943 078	28 990 430	24 838 005	25 483 793	25 929 760
Palveluliikenne	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	10 312	11 188	14 030	14 394	14 646
Kauhava	40 489	44 753	56 118	57 577	58 585
Lappajärvi	18 669	11 188	-	-	-
YHTEENSÄ	69 470	67 130	70 148	71 972	73 231
KUNTAOSUUDET YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	9 890 069	10 181 721	9 884 420	10 141 415	10 302 836
Kauhava	58 675 120	59 310 061	61 099 747	62 714 340	63 827 841
Lappajärvi	12 329 684	12 518 072	-	-	-
YHTEENSÄ	80 894 873	82 009 854	70 984 166	72 855 755	74 130 677
Kuntaosuudet ilman erikoissairaanhoidoa	TP 2017	TA 2018	TA2019	TS2020	TA2021
Evijärvi	6 348 791	6 603 846	6 286 565	6 450 015	6 546 837
Kauhava	36 811 247	38 107 726	39 859 597	40 921 946	41 654 080
Lappajärvi	7 791 757	8 307 852	-	-	-
YHTEENSÄ	50 951 795	53 019 424	46 146 161	47 371 962	48 200 918

7. TALOUSARVION LIITE

Jäsenkuntalaskutuksen perusteet 2019

Sosiaalipalvelut

Perheneuvola	eur/suorite	suorite = 45 min. käynti
Lastensuojelun sosiaali- ja perhetyö	eur/asukas	
Perhe- ja laitoshoido	eur/hoitovuorokausi	
Päihdepalvelut	eur/asukas	
Eriyispalvelut	läpilaskutus	
Mielenterveyskunt. asumispalvelut	eur/päivä	2016 alkaen erillisenä
Vammaisten asumispalvelut	eur/päivä	2016 asti mtk ja vamm. asumispalvelut
Työ- ja päivätoiminta	eur/päivä	
Omaishoidontuki alle 65-v.	läpilaskutus	
Sosiaalityö ja muut tukitoimet	eur/asukas	
Toimeentuloturva	läpilaskutus	
Sosiaalityö ja työhön kuntoutus	eur/asukas	
Työmarkkinatuki	läpilaskutus	
Työpajat	eur/päivä	
Palveluliikenne	eur/tunti	2017 alkaen ajettut tunnit

Ikäihmistenpalvelut

Kotihoito	eur/tunti	suorite = asiakastunti
Ikäneuvola	eur/suorite	suorite = kotikäynti, ryhmä tai muu asiakaskontakti
Omaishoidon tuki	läpilaskutus	
Palveluasuminen	eur/suorite	suorite = asumisvuorokausi
Tehostettu palveluasuminen	eur/suorite	suorite = asumisvuorokausi

Terveyspalvelut

Avosairaanhoido	eur/käynti	kaikkien avosairaanhoidon käyntien yhteismäärä
Lääkärin vastaanotto	eur/käynti	lääkärin vastaanottokäyntien yhteismäärä
Neuvola	eur/käynti	
Kuntoutusosasto	eur/hoitopäivä	
Sairaalaosasto	eur/hoitopäivä	
Suun terveydenhuolto	eur/käynti	hammaslääkärin, suuhygienistin ja hammashoitajan vastaanottokäyntien yhteismäärä
Työterveyshuolto	eur/asukas	tavoitteena nettobudjetointi; alijäämä asukasluvun suhteessa kunnille

Vyörytettävät kulut on jaettu tehtäville kulujen, toteutuneen käytön tai käyttöarvion suhteessa.